

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 347. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1817_309A-txt-shoot-idm8795/facsimile.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

man da en Klemme paa Sproget, som rigtig nok holdt det i sit Galleskab, men dog, hvad det efter Omstændighederne alt var en stor Binding, hindrede det fra at blive galere, og en lignende paa Smagen var det Johnson stræbde at sætte faavel i sine Ugeblade, som fornemmelig i de britiske Digteres Kennets-Beskrivelser, og paa denne Raade fik da Engelland en fast Smag, nemlig Samuel Johnsons, der i Henseende til hvad der falder i Sandferne, og kan rummes i et upoetisk Hoved, gaaer ret godt an, men er i Henseende til ægte Poesie, som Bondesmag paa Skilderier.

Saalobes syndes Engelland da at være paa en nem Raade blevet færdig med sit Dagværk, men at dets Folke-Stammer ere ligesaa vel aandede som oprindelig forskellige, og at der dog var en ganske anderledes Alvor paa Bunden, her end i Frankrig, det mindedes man i det attende Aarhundrede kraftelig om ved to Mænd, hvis Gøner og Billier synes blot at have maaglet en Foreningspunkt, for at fremvirke en dybtgribende Reformation; det var Ratts-Tankernes Digter, og Methodisternes Formand.

Edvard Young, en Præsteson fra Upham ved Sobt Winchester, fremtraadte samme Aar som Abdissons Cato med sin mærkverdige, og tildeels frygtelige Skildring af den yderste Dag, der vel ikke upassende kunde kaldes et Side-Stykke til Nichil Angelos Materie, og maatte rykke alvor-

lige Gemytter, der stode i Begreb med et Selys-mord. Young var i det Hele en forunderlig dyb, halv skakspearisk Natur, der drøb en nye Bane i Landens Rige, den nemlig, paa hvilken aandelig Forstand skal i Christendommens Huulspil forene alle de Straaler som fra Oven bestemte Jorden, og lade Livsørelsen derved forklare sig selv i Sandhed og Christus. Dette Syn stod imidlertid ingensunde for ham, men gjærede kun i ham, hiin gylbne Davids-Harpe, som den gamle Cadmon i Landen drømde om, kom aldrig nogen Engellænder til at flaae, den klang kun fra det Fjerne i Landens taufe, vaagne Nætter for Miltons og især for Youngs Dren, med hvert Morgengrype vaagne de verdslige Tanker og Begjæringer, omtaagede Diet og drøbte Tønen paa Laberne, saa vi kun af Døds-Sultets dybe, veemodige Lyd saae en Ahnelse om hvad den var i sit Liv, og finde da en mat Gjenlyd af den i Traaharpens Efterklang. Fra dette Stæde undres vi ei længer over, hvad hverken Johnson eller nogen Engellænder har kunnet finde Nede i, den i det Hele saa beskedne Youngs Afsigelse fra Traadnet af de Versemagere han selv berømde, hans Greb efter saas mange Tøner som skurrede i Engellands, og gennem hans egen Sang, i hans eget Dree; hans mange Smigerovers, hvis Birkning han selv forhindrede, og hvis Indhold han snart misbilligede; kort sagt, den Mands besynderlige

Færd, som alt tidlig sang mellem Dødnings-
been om Verdens forfængelighed, om Dommens
Baluun og de Saliges Vølg, slog sig med
Munden til Verden og til Theatret en Stund,
men vedblev at frygte sin Gud, idrog saa Præ-
stekjortelen nær de Halvtreds, og ifænde, med
de Trede paa Bagen, og sine Elskede i Gravene,
først sin Hofgang, med en kraftig Manddoms-
Røst og en Christens uforvigenlige Haab. Ka-
kenbar svarede Young i Engelland til Frankrigs
samtidige, og ei aldeles ubeslægtede, Voltaire,
hvem Young, i det mindste efter Engestkænds
Dom der hørde dem samlede, hardtad overgik i
spillende Bittighed, og det er hoist mærkverdigt,
at de Begge havde en Vendepunkt omtrent i
samme Alder, men vendte da hinanden Ryggen,
saa den ene blev en afsjort Gudsforagter og
Spottesfugl, den anden Præst og Udbølgigheds
Sanger. At Young ikke blev mere, at hans
Præst-Læber egentlig aldrig oplødes, at de høie
Toner hvorpaa han stavede, kom ei til Gjen-
nembrud, at hans Følelse for Konge og Fædre-
neland opløste sig i Smiger, at hans Dde til
Deaanet aldrig naaede Dybet, men spillede, som
Fløite-Toner, henad Vandets Dverflade om-
kring Bretlands Sæller, at han kun hvidskede,
men aldrig tordnede og lynede, mod fransk Læstæ-
dighed og Gudsbespottelse, at han kun fil-
drede, men ei paa Liv og Død bekjæmpede, Gen-
særen i sit Fædreland, det kom af den Let-

sinde, Lyst til forsængelig Væ og timeligt Gøds,
som var stærk i hans Sjæl, som han vel bes-
kjæmpede, men ikke overbændt i sine Manddoms-
Kæmpe, fordi han sønede den fulde, fæste, levende
Tro paa Evangeliet, der ene mægter at over-
vinde Verden. Kun Kirkens Pharissær bryde
Slaven over ham, men ægte Christne tegne
særrigt med den paa hans Mindeske: saa
bøde Englands Kæmpe-Land med ham,
døde uden at have bragt det videre end til Følelsen af
1765, at den var en udbølg Land, og i den falske
Indbildning, at en Land har ingen Fæ.

Man vovede neppe meget ved at paafoaae, at
Methodistene, der saa gruelig strige paa Sjæ-
le og Fæ, for det meste havde samme Indbildning,
men en tilsyneløbende saa utimelig Paafoand be-
høvede ikke, da det er en unægtelig Sandhed, at
hvin Kæmpe-Land aldrig har vist sig hos dem,
hvis Vosen netop er Afmægt og Fortvølelse,
Vel er det vanskeligt, uden selv at have læst
methodistiske Bøger, at have en sikker Mening
om Meget hos et Selskab, hvis Oprindelse og
Udvikling ligger os saa nær, at de falde i Dage,
da den bedste værende Bigegyldighed for guddom-
melige Ting, kun lidt bekymrede sig om Sligt,
men Mangel paa Lands-Kraft lader sig ikke
saaledes skjule som vildfarende Meninger, og
det Samsind, der i sin Begyndelse ingen saad-
dan yttre, kan man frit paafoaae mangler dem.
At dette nu endog var Tilfældet med Hovedmæn-

